

Sveriges lantbruksuniversitet
Swedish University of Agricultural Sciences

Självständigt arbete vid LTJ-fakulteten, SLU
Kandidatexamensarbete, 15 hp

Ungdomars deltagande i den fysiska planeringen

Moa Mejstad

Fakulteten för Landskapsplanering, trädgårds- och jordbruksvetenskap
Område Landskapsarkitektur, Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU) Alnarp
Landskapsarkitektprogrammet
2012-06-22

SLU, Sveriges Lantbruksuniversitet

Fakulteten för Landskapsplanering, trädgårds- och jordbruksvetenskap

Område Landskapsarkitektur

Författare: Moa Mejstad

Titel (sve): Ungdomars deltagande i den fysiska planeringen

Titel (eng): Youth participation in the spatial planning

Nyckelord (6-10 st): planering, delaktighet, ungdom, planeringsmetoder, engagemang, Malmö

Handledare (SLU/extern): Ragnhild Claesson, Område Landskapsarkitektur, SLU Alnarp

Examinator (SLU/extern): Maria Kylin, Område landskapsarkitektur, SLU Alnarp

Kurstitel: Kandidatexamensarbete i Landskapsplanering (*alt. Landskapsarkitektur*)

Kurskod: EX0650 (*alt. EX0649*)

Omfattning (hp): 15 hp

Nivå och fördjupning: G2E

Serienamn: Självständigt arbete vid LTJ-fakulteten, SLU

Utgivningsort: Alnarp

Utgivningsår: 2012

Program/utbildning: Landskapsarkitektprogrammet

Framsidas bild:

Hyllievångsvägen vid Kroksbäcksskolan, våren 2012. Bilden illustrerar det förslag som Rayén Flores och jag tog fram under workshopen "Gör (om)rådet". (Foto & illustration: Moa Mejstad, 2012-05-11)

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	3
Abstract	4
Sammandrag	5
Inledning.....	6
Förord.....	6
Bakgrund.....	6
Mål och Syfte.....	7
Material och metod.....	7
Litteraturstudie	8
Deltagande i workshop.....	8
Ungdomar och delaktighet.....	10
Begreppet ungdom	10
Ungdomars rättigheter	11
Ungdomar och offentliga plaster	12
Delaktighet	12
Modeller för ungdomars delaktighet.....	13
Harts delaktighetsstege	13
Tre övergripande former för barn och ungdomars delaktighet	14
Francis och Lorenzos sju sfärer	15
Exempel på metoder som kan inkludera ungdomar i planeringsprocessen	17
Gåturer	17
Mental maps	18
Framtidsverkstäder.....	19
Flow and Fear, Growing Up In Cities (GUIC) in Australia	21
Fallstudie: Projektet "Gör (om)rådet"	22
Avslutande diskussion	26
Källor	29
Bilaga 1	31
Beskrivning av "Gör (om)rådets" uppgifter	31

Abstract

The purpose of this paper is to increase the understanding of how and why young people can participate in the planning process of the public environment. The essay's main objective is to examine the planning methods and models that are to include youth in the planning of our public environment. This is done through a literature review and by participating in the workshop "Gör (om)rådet". This gave me an opportunity to gather information and practical experience of how different planning methods that include young people are used in practice.

Young people spend much of their spare time in our public places because they are excluded from many commercial events with high entry fees or age restrictions. Young people are a heterogeneous group of people of different gender, with different interests, from different cultures and socioeconomic backgrounds. In the literature review it became clear that young people have expert knowledge of their own lives, their environment and their own visions for the future that adults do not have access to. To understand how others perceive reality and to be able to include young people's knowledge in the planning requires a great commitment and knowledge of different methods and models designed for young people to make their voices heard in the society. The wish to meet people and review your own knowledge and opinions is one of the conditions necessary to create inclusive planning processes.

Sammandrag

Syftet med den här uppsatsen är att öka förståelsen för hur och varför ungdomar kan delta i den fysiska planeringen. Uppsatsens huvudsakliga mål är att undersöka vilka planeringsmetoder och modeller det finns för att inkludera ungdomar i planeringen av våra offentliga miljöer. Detta görs genom en litteraturstudie och genom att studera och delta i workshopen "Gör (om)rådet", som gav mig en möjlighet att inhämta information och praktisk erfarenhet kring hur olika planeringsmetoder för ungdomars inflytande används i praktiken.

Ungdomar tillbringar mycket av sin lediga tid på våra offentliga platser, på grund av att de är utestängda från många kommersiella nöjesevenemang då de flesta evenemang har höga inträdesavgifter eller åldersgränser. Ungdomar är en heterogen grupp människor med olika genus, med skilda intressen, från olika kulturer och socioekonomiska förhållanden. Ungdomar har expertkunskaper om sin egen livssituation, sin omgivning och sina egna framtidsvisioner som vuxna inte har tillgång till. För att förstå hur andra upplever verkligheten och för att kunna ha möjlighet att inkludera ungdomars kunskaper i planeringsarbetet krävs ett stort engagemang och kunskaper om olika metoder och modeller som är utformade för att ungdomar och medborgare ska kunna göra sina röster hörda i samhället. Viljan att möta människor och ompröva sina egna kunskaper och åsikter är en av grundförutsättningar för att skapa inkluderande planeringsprocesser.

Inledning

Förord

Våra landskaps olika mötesplatser – vare sig de är stadens torg, caféer, kvartersparker eller trottoarer, eller landsbygdens gatukorsningar eller handelsplatser – är de platser där vi träffar våra vänner men också platser där vi kan få kontakt med främlingar. Platser som kan skapa oförutsägbara möten, där vi inte är indelade efter vår ålder eller kultur. Att gestalta och utforma dessa platser kommer vara en viktig del av mitt framtida yrke som landskapsarkitekt. En grundläggande kunskap kring dessa plaster är dock att de ständigt förändras och att det är människorna som använder platserna som utgör deras viktigaste byggstenar.

Martin Buber skriver i sin bok *Människans väsen* att allt verkligt liv är möten, att det är i mötet som vi förstår att vi lever. Martin Buber (1878-1965) var Professor i religionsvetenskap och socialfilosofi.

Utifrån dessa tankar har jag funderat över hur landskapsarkitekter kan inkludera de kunskaper och de åsikter som olika grupper i vårt samhälle har. Jag har valt att fokusera på hur ungdomar kan påverka och göra sin röst hörd i den fysiska planeringen, eftersom de är en grupp som inte har rätt att rösta i våra kommunala och nationella val, vilket innebär att det inte finns ett självklart sätt för dem att göra sin röst hörd i samhället. Ungdomar är dessutom ofta utestängda från många kommersiella nöjesevenemang på grund av höga inträdesavgifter och åldersgränser.

Utformningen av de offentliga miljöerna i ungdomars närmiljö och vilka funktioner dessa platser har är av viktig betydelse för ungdomars liv och utvecklingsmöjligheter. Att ha möjlighet att påverka sin omgivning och sitt liv ökar känslan av att tillhöra samhället, och att ha en anknytning till den plats man lever på. Att känna att man tillhör en plats eller ett sammanhang är något oerhört viktigt för oss alla. Jag tror att det är först när vi känner oss trygga som vi vågar möta nya människor och nya situationer. För att lära sig något nytt finns det alltid en risk att misslyckas, och för att våga misslyckas måste vi känna att vi tillhör ett sammanhang som vi kan lita på.

Jag vill därför fördjupa förståelsen och vikten av ungdomars delaktighet i den fysiska planeringen och vilka delaktighetsformer det finns för att skapa inkluderande planeringsprocesser. Uppsatsen lyfter fram den komplexitet som finns vid projekt med delaktighetsinflytande, särskilt då det sker ett samarbete med en grupp i vårt samhälle som traditionellt sätt har en lägre position i dess makthierarkier.

Bakgrund

Ungdomar tillbringar mycket av sin lediga tid på våra offentliga plaster, därför att höga inträdes kostnader och åldersgränser stänger dem ute från många offentliga nöjesevenemang (Lieberg 1992, sid. 101). De offentliga platserna fyller också en viktig funktion som scen och reträtt, där ungdomar kan umgås med sina vänner utan att närstående vuxna finns i närheten (Lieberg 1994, sid. 187). Utformningen och vilka funktioner våra offentliga platser har är därför av stor betydelse för ungdomars vardag och liv. Enligt Boverket (2000) har barn och ungdomar expertkunskaper om sin egen miljö och sina egna behov som vuxna inte har. Därför är deras delaktighet i planeringen

viktig för att deras kunskaper och perspektiv inte ska gå förlorade i den fysiska planeringen av våra offentliga miljöer (Boverket 2000, sid. 16).

Enligt Statens folkhälsoinstituts första övergripande mål för folkhälsa ska: "[...] särskild vikt läggas vid att stärka förmågan och möjligheten till social och kulturell delaktighet för ekonomiskt och socialt utsatta personer samt barns, ungdomars och äldres möjligheter till inflytande och delaktighet i samhället." (Statens Folkhälsoinstituts hemsida [online], 2012-04-17) När människor har möjlighet att påverka och delta i frågor som berör deras närmiljö stärks deras möjlighet att utvecklas och deras anknytning och tillhörighet till plats och samhälle ökar.

Som landskapsarkitektstuderande är det intressant att närmare studera ungdomars delaktighet på grund av att en stor del av de arbetsuppgifter landskapsarkitekter utför berör ungdomars närmiljö direkt eller indirekt. Antingen det gäller att utforma cykelvägen till och från skolan eller vid utformningen av en grönstrukturplan. Vår uppgift är även att utforma många av staden offentliga mötesplatser. Platser där människor möter sina vänner men också platser där vi får kontakt med främlingar. Platser som kan skapa oförutsägbara möten, där vi inte är indelade efter vår ålder eller utifrån vår kultur. Det finns inga regler eller mallar för hur dessa plaster ska utformas eller för vad som ska ske på dessa platser. Stadens invånare är den viktigaste byggstenen för dessa plaster och därför har jag intresserat mig för hur stadens ungdomar i ett tidigt skede kan vara med och påverka hur vi utformar våra offentliga miljöer. I uppsatsen studeras därför ungdomars delaktighet utifrån följande frågor:

- Varför ska ungdomar delta i den fysiska planeringen?
- Hur kan ungdomar vara med och påverka dagens planering och gestaltning av våra offentliga miljöer?
- Vad finns det för exempel på planeringsmodeller och planeringsmetoder för att inkludera ungdomar?
- Vilka planeringsmetoder har använts vid projektet/workshopen "Gör (om)rådet" i Malmö?

Mål och Syfte

Målet med uppsatsen är att undersöka vilka planeringsmetoder och modeller det finns för att inkludera ungdomar i dagens fysiska planering. Genom att studera och delta i workshopen 'Gör (om)rådet', undersöker och diskuteras dessa metoder. Det övergripande syftet med uppsatsen är att öka förståelsen för hur och varför ungdomar ska delta i den fysiska planeringen.

Material och metod

Jag har valt att använda dokumentstudier av vetenskaplig litteratur och publikationer från myndigheter och organisationer som har bidragit med kunskap om varför och hur ungdomar ska/kan delta i den fysiska planeringen, och vilka internationella och

nationella lagar och mål som ligger till grund för hur planerare och forskare arbetar med ungdomars delaktighet och inflytande idag. Dessutom har jag deltagit i workshopen "Gör (om)rådet" för att få möjlighet att inhämta information och praktisk erfarenhet kring hur olika planeringsmetoder för ungdomars inflytande används i praktiken.

Litteraturstudie

Litteraturstudien fokuserar på ungdomars rättigheter i planeringen av våra offentliga miljöer och förhållandet mellan demokrati och delaktighet. En sammanställning av beskrivningar och reflektioner görs av olika planeringsmodeller och planerings metoder som används i projekt där ungdomar har varit och är delaktiga.

Vetenskapliga artiklar inhämtades via sökning i Google Scholar med sökorden adolescence, urban planning och participation. Maria Kylin, doktor i landskapsarkitektur och universitetslektor i översiktsplanering, SLU, Alnarp, gav mig värdefulla förslag på relevant referenslitteratur.

Deltagande i workshop

Jag fick möjlighet att delta i workshopen "Gör (om)rådet" 27-29 april som är en del i ett forskningsprojekt där Arkitektstudenterna, Rörelsen Gatans Röst Och Ansikte (RGRA), Malmö högskola, "IBM" och "HSB" samarbetar. Projektet är finansierat av Vinnova. Jag deltog i workshopen för att lära mig mer om hur planerare arbetar idag med att inkludera ungdomar i planeringsprocessen. Att delta i workshopen har gett mig möjlighet att få egna erfarenheter kring hur planeringsmetoder används i praktiken.

Min avsikt är inte att dra några generella slutsatser om hur planeringsmetoder för deltagande används i praktiken, utan endast reflektera och diskutera utifrån de erfarenheter jag fick under den specifika workshopen jag deltog i, och de metoder som presenterades där. Jag valde att aktivt delta i workshopen, vilket innebär att jag deltog i workshopen på samma villkor som de andra deltagarna. Arrangörer och deltagare var informerade om min dubbla roll där jag både var deltagare och forskare. Under tre intensiva dagar arbetade vi fram förslag för att förbättra de närliggande miljöprogrammets boendemiljöer. Samtidigt gjorde jag observationer, iakttagelser och reflektioner kring de planeringsmodeller och arbetsmetoder som användes under helgen. De observationer som gjordes under workshopen strävade efter att vara så sakliga som möjligt, och de iakttagelser och reflektioner jag gör i uppsatsen är påverkade av att jag deltog i workshopen och är subjektiva upplevelser.

En deltagande observation går ut på att se vad människor gör, att dokumentera det, analysera och tolka det som observerats. Metoden är kvalitativ, vilket innebär att forskaren väljer att fokusera på ett fåtal platser eller företeelser för att på så sätt skapa ett tematiskt djup i materialet. (Öhlander 1999, sid. 20f)

Patel och Davidson beskriver två olika typer av observationer: strukturerad observation och ostrukturerad observation. En strukturerad observation kan användas då specifika beteenden eller skeende ska observeras. En strukturerad observation utgår alltid från ett beprövat observationsschema. En ostrukturerad observation används när forskningen har ett utforskande syfte, vilket innebär att

forskaren vill samla in så mycket kunskap som möjligt om ett beteende eller skeende. För att kunna vara öppen för att samla ett stort omfång av kunskap utgår forskaren oftast inte från något observationsschema. Däremot är det viktigt att forskaren är väl förberedd och påläst inom ämnets teoretiska och empiriska problemområden inför observationen. För att veta vem/vilka som ska observeras, vilken/vilka situationer, hur registreringen ska ske m.m. (Patel och Davidson 2003, sid. 89-98).

En viss del av deltagandet i workshopen "Gör (om)rådet" går att likna vid en ostrukturerad deltagande observation, men förberedelserna inför observationen och antecknandet under observationen var inte tillräckligt grundligt planerade vilket innebär att ett djup saknas i materialet. Därför kallas metoden här för "deltagande i workshop".

I och med att jag deltog i workshopen gick jag helt och fullt upp i min grupps arbete, vilket gav mig ett inifrån perspektiv av vårt arbete. Aspers beskriver i sin bok *Etnografiska metoder* hur forskare kan få insikter och kunskaper om ickeverbala processer och handlingar genom att praktiskt vara en del av dessa processer eller handlingar (Aspers 2007, sid. 109 f). Under workshopen skapades dessa förutsättningar när vi byggde modeller, tecknade skisser och under den kreativa processen med att utbyta idéer och utveckla på idéer tillammans.

[...] för att man ska förstå meningen med vad som görs och sägs krävs ofta en interaktion med dem som studeras. (Aspers 2007, sid. 111)

Ungdomar och delaktighet

Begreppet ungdom

Det är svårt att hitta en definition av begreppet ungdom. Enligt NE definieras ungdom som perioden i våra liv mellan 15-30 år (NE [online] 2012-05-12). Ungdomsstyrelsen definierar begreppet ungdom 13- 25 år (Ungdomsstyrelsen [online] 2012-06-11). I Sverige är myndighetsåldern 18 år, vilket innebär att personer över 18 år har rätt att rösta i våra kommunala och nationella val. Dock är man straffmyndig redan vid 15 års ålder, då lagen säger att man ska dömas till det brott man gjort sig skyldig till. Personer i åldern mellan 15-21 räknas som unga människor och döms därför till lägre straff än vuxna personer (Åklagarmyndigheten [online], 2012-05-10).

Ungdomsbegreppet ur ett biologiskt perspektiv

Det biologiska perspektivet beskriver vilka förändringar i kroppen som kan skildra ungdomsperioden. Louise J. Kaplan delar in den kroppsliga utvecklingen i tre faser. Förpuberteten (11-14 år), puberteten (15-18 år) och ungdomstiden (18-19 år och uppåt). Den här definitionen utgår från var individen befinner sig i sin fysiska utveckling. Den biologiska utvecklingen skiljer sig dock åt mellan könen. Generellt säger man att tjejer ligger två år före killar. Vår biologiska utveckling är dessutom beroende på både yttre och inre faktorer som kan försena eller påskynda pubertetens start. Dessa faktorer kan vara sjukdomar, psykologisk stress m.m. (Kaplan 1987, sid. 113).

Enligt Kaplan är huvuddelen av människans sociala och intellektuella färdigheter redan utvecklade innan förpuberteten startar (Kaplan 1987, sid. 110). Detta kan vara en viktig kunskap i relation till vilken roll ungdomar ska ha i vårt samhälle, i vår demokrati och hur vi ska bemöta och arbeta tillsammans med ungdomar.

Ungdomsbegreppet ur ett utvecklingspsykologiskt perspektiv

Erik Homburger Eriksson anser att människan går igenom åtta olika utvecklingsfaser, där varje fas innehåller en utvecklingskris: "Ungdomsåldern är den femte fasen, då individen aktivt 'identifierar sig själv' och 'framtiden blir en del av medvetandet' och vars sociala kris handlar om identitetsutveckling." (Tetzner 2005, sid. 601)

Ungdomar är inte en homogen grupp människor

Hur ungdomar förhåller sig till sin omvärld och vad som är viktigt för ungdomars liv idag är frågor som hade varit fantastiskt att ha ett enkelt svar på. Fast om det funnits ett enkelt svar, så hade vi nog dessvärre gått miste om den dynamik och mångfacitet som alla unga individer och ungdomskulturer ger uttryck för i vårt samhälle idag.

För att respektera ungdomar och erkänna deras kunskaper menar Karen Malone att planerare måste skifta från att uppfatta ungdomar som en homogen grupp människor, till att varje individ har egna speciella förutsättningar som definierar dess identitet. För att kunna samverka tillsammans med ungdomar är det av största vikt att se till varje individs möjligheter och engagemang. I de fall planerare har en generell bild av vad ungdomars behov eller intressen är, motverkas ungdomars möjlighet att påverka sin egen omgivning (Malone 1999, sid. 17). För att förstå och tolka omgivningen måste alla förenkla verkligheten och skapa generella bilder av sin omgivning. Det kan vara viktigt att vara medveten om sina egna generaliseringar och vilka planeringsmetoder det finns att använda för att förstå hur andra upplever verkligheten.

Ungdomars rättigheter

FN:s Barnkonvention är det viktigaste internationella styrmedlet för att säkerställa barns mänskliga rättigheter i världen. FN:s generalförsamling antog barnkonventionen 1989. Konventionen är rättsligt bindande för de stater som ratificerat den. Sverige ratificerade konventionen 1990 och arbetet för barn och ungdomars rättigheter i Sverige har alltid sin grundstyrka i Barnkonventionen. Enligt barnkonventionen räknas alla människor under 18 år som barn (Unicef [online], 2012-05-18).

Artikel 3 och 12 i barnkonventionen berör barn och ungdomars rättigheter i samhällsplaneringen. I artikel 3 står det: "Barns bästa ska alltid komma i första rummet" (Unicef [online], 2012-05-18). I Artikel 12: "Varje barn har rätt att fritt uttrycka sin mening i alla frågor som berör det." (ibid.). Enligt Boverket är barn och ungdomar experter på frågor kring sin egen närmiljö. Därför är det av största vikt att de som arbetar med planering och utformning av barn och ungdomars närmiljö har kunskap om vilka planeringsmetoder det finns för att skapa inkluderande delaktighetsprocesser. Thomas Hammarberg, före detta ordförande i Rädda Barnen säger i en intervju om FN:s barnkonvention i tidningen Barn 6/1999: "Om man struntar i vad barnen själva tycker så förloras en stor del av barnkonventionens andemening. Enligt artikel 12 "[...] barnets åsikter skall tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad." (Unicef [online], 2012-05-18)

Agenda 21 är ett handlingsprogram som antogs vid FN:s konferens om miljö- och utveckling (UNGED) i Rio de Janeiro år 1992. Handlingsprogrammet anger bl.a. "långsiktiga mål och riktlinjer för att uppnå en hållbar utveckling genom att utrota fattigdom och undanröja hoten mot miljön." (Regeringen [online], 2012-06-13). Handlingsprogrammets namn 'Agenda 21' vittnar om att den viktigaste grundstenen i programmet var att riktlinjerna skulle vara långsiktiga och sträcka sig ända in i det 21:a århundradet. Programmets riktlinjer är politiska och moraliska rekommendationer som de stater som deltog i Rio 1992 är starkt förpliktigade att följa. Kapitel 25 tar upp ungdomars betydelse och roll i beslutsfattandeprocesser och argumenterar för varför deras deltagande är viktigt:

25.1 Ungdomen utgör nästan 30 % av världens befolkning. Ungdomens deltagande i beslutsprocessen på miljö- och utvecklingsområdet och genomförande av program är avgörande för att Agenda 21 skall lyckas på lång sikt.

25.2 Det är av största vikt att ungdomen från hela världen aktivt deltar på alla nivåer i beslutprocessen eftersom den påverkar deras liv idag och innebär konsekvenser för deras framtid. Förutom deras aktuella stöd bidrar de med unika perspektiv som behöver beaktas. (Regeringen [online], 2012-05-18)

Enligt plan- och bygglagen är alla i vårt samhälle är medborgare. Det saknas däremot bestämmelser i plan- och bygglagen som tillförsäkrar människor under 18 år inflytande (Boverket 2000, sid. 18).

Ungdomar och offentliga plaster

Lieberg beskriver ungdomars relation och användning av det offentliga rummet:

De offentliga och halvoffentliga rummen blir till scener för möten och kommunikation och där de mest spektakulära ungdomskulturerna spelas upp. Men stadens offentliga rum fungerar också som frirum och reträttplatser dit ungdomarna kan dra sig undan när de vill slippa vuxensamhällets och andra ungdomars insyn och kontroll. Ungdomarna använder den offentliga miljöns olika platser, rum och sammanhang inte bara som ställen att vistas på, utan också som platser där de kvalificerar sig till vuxenlivet. (Lieberg 1994, sid. 187)

För landskapsarkitekter kan det vara tilltalande att se offentliga och halvoffentliga platser som scener, där människor uppträder inför sina vänner men också inför främmande människor. De kan bli till platser där människor lär sig relatera till och möta främlingar. Det finns planeringsmetoder som är utformade för att utveckla dessa spontana scener och skapa nya scener på våra offentliga platser. Jag beskriver ett par av dessa metoder längre fram i uppsatsen.

Delaktighet

Delaktighet är ett stort begrepp som har ett brett användningsområde. Detta avsnitt fokuserar på att beskriva begreppets innebörd i förhållande till ungdomars delaktighet i vår fysiska planering.

Det är av stor vikt att förstå hur begreppet delaktighet används och vad det innebär i olika situationer i vårt samhälle, för att begreppet inte bara ska bli ett fint uttryck som används i lagtexter och planprogram. Sveriges demokrati bygger på medborgarnas engagemang och delaktighet. Vad begreppet delaktighet står för definieras av NE som *aktiv medverkan, medinflytande* eller *att känna medansvar* (NE [online] 2012-05-12).

Hart (se nedan) definierar människors deltagande som en:

[...] process of sharing decisions which affect one's life and the life of the community in which one lives. It is the means by which a democracy is built and it is a standard against which democracies should be measured. (Hart 1992, sid. 5)

Ungdomars roll i den fysiska planeringen stannar ofta vid att bli informanter. Ett konkret exempel på när deltagarna inte får ett reellt inflytande kan vara när ungdomarnas teckningar och visioner på en aktivitetsparks utformning lämnas över till de ansvariga planerarna. Planerarna arbetar sedan vidare med förslagen utan att informera ungdomarna om vilka idéer de valt att utveckla. Därmed får ungdomarna aldrig veta vad deras delaktighet bidragit med i den slutgiltiga gestaltningen (Boverket 2000, sid. 24 f). Istället för att det skapas en verklig möjlighet för ungdomarna att påverka och känna sig stolta över sitt arbete, kan detta leda till att ungdomar inte respekteras för sitt arbete. Att bli inbjuden till att delta i ett verkligt planeringsprojekt skapar stora förväntningar hos alla deltagare. Därför är det av största vikt att planerare är tydliga och klara med vilken form av påverkan som är möjlig i de specifika projekten (Göteborgs Stad 2011, sid. 13).

Malone och Hartung argumenterar för att barn och ungdomars delaktighet inte ska definieras av vuxnas styrande ramverk, utan av att vi erkänner att barn och ungdomar ska vara delaktiga varje dag på sina egna villkor. Barn och ungdomars delaktighet grundar sig i att de ständigt omarbetar sig själva och sin omgivning. Malone och Hartung

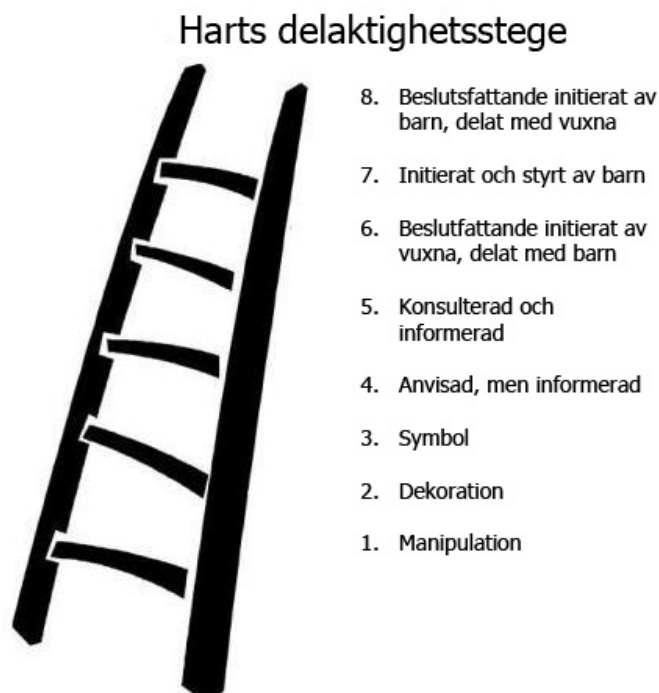
beskriver också vikten av att barn och ungdomars delaktighet – och de värden som delaktighet för med sig – inkluderas i planeringsprocessen, istället för att barnen och ungdomarna ska anpassa sig till de system som vuxna arbetar utifrån (Malone och Hartung 2002, sid. 35).

Modeller för ungdomars delaktighet

För att skapa en möjlighet att utvärdera och förstå hur barn och ungdomar kan delta i olika planeringsprocesser har forskare tagit fram planeringsmodeller som beskriver olika former av barns och ungdomars inflytande. Planeringsmodellerna beskriver vilken roll barn och ungdomar ofta får i olika planeringssituationer. Hur makten är fördelad och hur arbetet är strukturerat.

Harts delaktighetsstege

Roger Hart är Professor i Miljöpsykologi och Utvecklingspsykologi. Han är en stor förgrundsgestalt inom forskningen kring barns utveckling i förhållande till den fysiska miljön. Han har inriktat sig mot hur teorier och forskning kan tillämpas i planeringen och gestaltningen av barns miljöer. Hart utvecklade 1992 en "Delaktighetsstege" som beskriver barns olika former av delaktighet i den fysiska planeringen. Grunden till stegen hämtade han från Sherry Arnsteins delaktighetsstege från 1969 som beskriver olika principer för vuxnas delaktighet (Hart 1992, sid. 39).

Harts delaktighetsstege anses fortfarande vara den modell som starkast influerat vår syn på barn och ungdomars delaktighet (Hartung och Malone 2002, sid. 27). Modellen består av åtta steg. De tre första stegen beskriver han som ickedeltagande, medan de fem högre stegen representerar olika grader av deltagande. Hart uttrycker själv att stegen inte ska tolkas som att barn och ungdomar alltid ska delta på det högsta trappsteget, utan delta på den nivå som de själv väljer (Hart 1992, sid. 9-11). Shier menar att delaktighetsstegen mest betydelsefulla bidrag är att planerare med hjälp av stegen kan identifiera ickedeltagande, vilket

har lett till förbättringar i praktiken (Shier 2001 i Malone & Hartung 2002, sid. 27). Harts första steg går under benämningen manipulation och innefattar bland annat de projekt där barn eller ungdomars deltagande används som en form av marknadsföring för vuxnas idéer och beslut. Ett exempel kan vara när barn är inbjudna att sitta med i en kort paneldebatt på en konferens. Den här sortens deltagande benämner Harts som

ickedeltagande, en form av dekoration eller manipulation för att vuxna ska få fram sina åsikter.

Stegen är ofta kritiserad för att placera olika former av deltagande efter en hierarkisk ordning. Det finns egentligen inget som säger att de planeringsprojekt där ungdomar fattar alla beslut är bättre än de projekt där barn och vuxna gemensamt fattar beslut. (Treseder 1997 i Malone & Hartung 2002, sid. 27). Roger Hart kritiserar själv användningen av delaktighetsstegen när den används som ett fullgott verktyg för att förstå och utvärdera projekt som arbetar med barn och ungdomars deltagande. Grundtanken med stegen var att problematisera frågan kring barn och ungdomars delaktighet och att stegen skulle fungera som en startpunkt för vidare debatt och diskussion kring barn och ungdomars plats och makt i samhället. Hart menar att tiden är inne för nya modeller och diskussioner som kan utveckla barn och ungdomars deltagande tillammans med andra (Hart 2008, sid. 1).

Tre övergripande former för barn och ungdomars delaktighet

Gerison Lansdown har tagit fram tre övergripande former för barn och ungdomars delaktighet som kan fungera som ett komplement till Harts delaktighetsstege. Lansdown tar inte upp delaktighetsstegens tre första steg, som handlar om manipulation och olika former av ickedeltagande, utan fördjupar istället teorin kring tre former av delaktighet där barn och ungdomar har en verklig möjlighet att påverka och göra sin röst hörd.

- *Consultative participation*
Konsulterande delaktighet: Förkommer vid projekt där vuxna söker barns perspektiv för att få kunskap och förstå deras liv och erfarenheter. Projekten är startade och styrda av vuxna. Barn och ungdomar deltar inte i de beslutsfattande processerna. Vid en konsulterande delaktighet erkänns dock barn och ungdomars erfarenheter och perspektiv som viktiga för vuxna beslutsfattare.
- *Collaborative participation*
Samverkande delaktighet: Innebär en större samverkan mellan vuxna och barn/ungdomar. De gör det möjligt för barn och ungdomar att engagera sig i alla steg i den beslutsfattande processen. Lansdown delar in planeringsprocessen i tre steg: initiativfasen, planeringsfasen och utförandefasen.
- *Child-led participation*
Delaktighet som leds av barn och ungdomar: De projekt där barn och ungdomar tillåts identifiera angelägna projekt/frågor, initiera nya aktiviteter och får tala för sig själva. De vuxnas roll i dessa projekt är främst att underlätta och göra det möjligt för barn och ungdomar att fullfölja sina mål, genom att tillhandahålla information, råd och stöd.

(Lansdown 2010, sid. 20)

Francis och Lorenzos sju sfärer

Efter att ha granskat de närmaste tre decenniernas arbete med barn och ungdomars delaktighet har Francis och Lorenzo identifierat sju sfärer/områden som de tror kan dela in och kategorisera de flesta projekt som arbetar med barn och ungdomars delaktighet idag (Francis and Lorenzo 2002 i Malone och Hartung 2002, sid. 29). De sju sfärerna beskriver synen på barn och ungdomars delaktighet, både utifrån historiska perspektiv och utifrån olika sätt vuxna arbetar med och tillsammans med barn och ungdomars delaktighet i samhället idag. De beskriver vilka spelregler och vilken roll barn och ungdomar får i olika sammanhang/sfärer där vuxna arbetar med barn och ungdomars delaktighet. Till skillnad från Harts delaktighetsstege är dessa sfärer inte placerade efter en hierarkisk ordning. De har också en större detaljeringsgrad och relaterar mer direkt till fysiska planeringsprojekt.

- *Romantic realm*
Romantisk sfär: Projekt som förespråkar barn och ungdomars förmåga att själva skapa visioner och förändra sin egen närmiljö, utan vuxnas delaktighet. Detta tankesätt var vanligt på 60- och 70-talet.
- *Advocacy realm*
Försvarande sfär: Projekt som i huvudsak är planerade för barn. Där barnens och ungdomars uppenbara behov försvaras av vuxna.
- *Needs realm*
Behovssfär: I huvudsak projekt som har sin grund i vetenskaplig forskning. Forskning som berör barn och ungdomars behov vad gäller deras fysiska närmiljö.
- *Learning realm*
Lärande sfär: Projekt som involverar lärare och miljöengagerade pedagoger. Vetenskaplig forskning och teorier behöver inte ligga till grund för dessa projekt. Det viktigaste i projekten är arbetsprocessen och inte slutresultaten. Eftersom tanken är att arbetsprocessen ger deltagarna en djupare förståelse för varför det ser ut som det gör och att det finns möjligheter att förändra både sin egen uppfattning kring den fysiska miljön och dess utformning.
- *Right realm*
Rättighetssfär: Projekt som har en nära relation med Förenta nationerna (FN) och liknande internationella organisationer. Projekten fokuserar snarare på barn och ungdomars rättigheter än deras miljömässiga behov.
- *Institutionalisation realm*
Institutionaliseringssfär: Beskriver hur många organisationer och statliga tjänstemän arbetar med barn och ungdomars deltagande. Ofta finns det ett övergripande krav på att ungdomar ska delta. I projekten finns det tydliga strukturer och restriktioner för hur barn och ungdomar ska agera och delta. Dessa strukturer och restriktioner är bestämda av vuxna. På så sätt får de unga deltagarna anpassa sig till ett system som de inte själva kan förändra.
- *Proactive realm*
Proaktiv sfär: Projekt som strävar efter att försöka hitta en balans mellan att skapa förutsättningar för barn och ungdomars möjlighet till självbestämmande makt och arbeta utifrån olika planeringsmodeller som involverar barn och

ungdomar i de specifika projekten, utifrån övertygelsen att detta arbetsätt skapar långsiktiga förändringar.

(Francis and Lorenzo 2002 i Malone och Hartung 2002, sid. 29)

För att förtydliga skillnaderna och likheterna mellan dessa sfärer beskrivs här nedan Malone och Hartung reflektioner kring Francis och Lorenzos planeringsmodell.

I 1970-talets *romantiska sfär* definieras oftast barn och ungdomar som planerare och futurister. Motsatsen till detta synsätt är den *försvarende sfären*, där barn och ungdomars behov säkerställs av vuxna. Det har börjat ske en viss förändring inom den *försvarende sfären*. Planerare börjar idag röra sig mot att se barn och ungdomar som medarbetare istället för personer som det behöver planeras för.

Den *lärande sfären* består av projekt där lärare och miljöengagerade pedagoger är involverade. Barn och ungdomars roll i dessa projekt är främst att vara elever. I de projekt som berör barn och ungdomars rättigheter, *rättighetssfären*, ses barn och ungdomar däremot som aktiva medborgare.

Den sfär som här beskrivs som *Institutionaliseringssfär* har ökat i popularitet den senaste tiden. I dessa projekt finns det redan en definierad struktur och ramverk för hur barn och ungdomar ska delta. Dessa strukturer och ramverk är utformade av vuxna. För att lyckas göra sin röst hörd i dessa ramverk måste de unga deltagarna anpassa sig till vuxnas strukturer och ramverk. Malone och Hartung inleder sin artikel med att beskriva vikten av att erkänna de projekt som helt och hållet drivs av barn och ungdomar i deras vardag. Den sjunde och sista *proaktiva sfären* beskriver hur barn och ungdomar kan delta utifrån deras egna kulturella strukturer och visioner, vilket i och för sig är svårt att uppnå, men likväl viktigt att ha som mål och utgångspunkt vid framtida projekt med barn och ungdomars delaktighet. (Malone och Hartung 2002, sid. 29)

Exempel på metoder som kan inkludera ungdomar i planeringsprocessen

De planeringsmetoder jag tar upp under denna rubrik beskriver hur planerare och arkitekter kan arbeta med ungdomars inflytande i planeringsprojekt som berör deras fysiska omgivning. Först beskrivs metodens tillvägagångssätt utifrån ett projekt där man använt sig av metoden. Därefter diskuteras vilka fördelar och begränsningar metoden har.

Gåturen

Carpino (2009) menar att metoden Gåtur ("go-along") är en kvalitativ intervjumetod, där forskaren eller planeraren följer med informanten/deltagaren i dess närmiljö. Intervjun sker antingen under tiden man går, cyklar, åker bil eller vid en kombination av dessa transportmedel. Metoden ger forskaren/planeraren en möjlighet att ta del av deltagarens upplevda erfarenheter av sin närmiljö. Genom att observera och intervjua människor medan de interagerar med sin omgivning, skapas det möjligheter att förstå deras iakttagelseförmåga, bearbetning, och navigering i sina närmiljöer (Carpino 2009, sid. 263 f). Alfred Schultzs påstår att processer som gör det möjligt för människor att dela samma värld endast går att upptäcka genom att observera människor i interaktion, inte genom abstraktioner (Weiss 1994, Turner 1998, Mann 2008, Schutz i Kivisto 2008 i Carpino 2009, sid. 264). Under en intervjusituation skapas det alltid föreställningar och abstraktioner av verkligheten av både den som ställer frågor och den som blir intervjuad. Genom att befinna sig på de platser som intervjun berör, blir abstraktionerna mindre och intervjun kan hela tiden relatera till den fysiska verkligheten.

Metodens begränsningar och fördelar

Enligt Carpino är metodens begränsningar och fördelar följande:

Väder: riktigt kalla vinterdagar och heta somardagar kan göra det svårt att genomföra gåturen, t ex kan kylan göra det farligt att ge sig ut i trafiken.

Tid på dygnet: användningen av våra offentliga platser förändras ständigt under dygnets alla timmar. Därför påverkas resultatet av intervjun (gåturen) av vilket klockslag den genomförts på. Det är inte i sig någon begränsning, utan bara en viktig faktor att vara medveten om.

Säkerhet: Carpino hänvisar till sin egen forskning då han diskuterar metodens förhållande till säkerhet. Han utförde sin studie i ett område med hög kriminalitet och drogmisbruk där det fanns en rädsla för att kontakta polisen ifall man såg eller blev utsatt för brott. Denna rädsla påverkade intervjusituationen då många likställde Carpino med polisen. Det fanns en rädsla för att delta i intervjuerna då det kunde uppfattas som att man tjallade på sina vänner eller på personer som man var rädd för. Vissa tider på dygnet kan också vara svåra att utföra intervjuerna på, t ex i vissa områden som upplevs otrygga efter mörkrets intåg.

Utrustning: under intervjun är det viktigt att ha med sig en inspelningsapparat som får plats i deltagarens ficka och en mikrofon som kan sättas fast på deltagarens jacka. Det är viktigt att utrustningen är så pass bra så att deltagarens svar inte överskrövs av för mycket trafikljud eller andra ljud.

Analytiska problem: under intervjun kan det kännas självklart vilket hus, träd eller gata man pratar om då man står mitt fram för det/den. Det är desto svårare när man

transkriberar inspelningen från intervjun att förstå vilket hus man pratade om. Därför är det viktigt att ha med sig en karta under intervjun där man kan göra egna anteckningar under tiden. Kartan kan dessutom användas i intervjun då deltagaren kan prata om platser på kartan som man inte hinner besöka. Det är också bra att nämna de gatunamn man passerar under intervjun så att de finns med på inspelningen.

Deltagarnas/ungdomarnas roll i den här metoden är främst att ge planerarna viktig information om deras närmiljö och delge deras åsikter kring frågor som planerarna undrar över. Möjligheten finns att metoden kan vara en del av ett planeringsprojekt där ungdomarna deltar i hela projektet.

(Carpiano 2009, sid. 269 f)

Mental maps

Mental maps/ mentala kartor används både inom forskningen kring hur vi upplever och uppfattar vår omgivning och vid planerings- och gestaltungsarbetet av våra offentliga platser. Ett exempel på när planerare kan använda mental maps i sitt arbete är för att få reda på en brukares (barn, ungdom eller vuxen) rörelsemönster i en stadsdel eller på en plats. För att förklara metoden närmare refererar jag till Anne Harjus (2011) forskning om hur unga människors kunskaper om plats och rum hänger samman med hur de relaterar till sig själva och andra. Hon använde sig av place mapping (en form av mental maps) och intervjuer i sin studie. 114 barn/ungdomar i åldern 11-12 år deltog i studien. Skolan utgjorde den bas som studien utgick ifrån, då det var enkelt att få kontakt med barn från olika socioekonomiska och etniska bakgrunder genom skolan. Femteklaser från fyra skolor deltog i studien. Tre av skolorna finns i Landskrona centrum och en skola ligger i stadens utkant (Harju 2011, sid. 3 f).

Barnen/ungdomarna skulle markera ut platser de gillade med en vit markering och platser de undvek eller ogillade med en rödmarkering på en stor karta över Landskrona. Samtidigt som ungdomarna gjorde sin markering fick de svara på frågor om vad de gör på den markerade platsen, och med vem och varför de tycker om eller ogillar platsen. Allt som allt tog det 20-35 min för varje klass att markera ut sina egna platser. För att forskaren i efterhand skulle kunna se vilka markeringar som var ditsatt av en kille eller en tjej var markeringarna märkta efter kön. Anne Harjus forskning visade att det inte fanns någon skillnad mellan vilka platser killar eller tjejer gillar eller ogillar (Harju 2011, sid. 3 f).

Begränsningar

De begränsningar som Harju tar upp med den här metoden är att det finns en risk att ett fåtal deltagare påverkar hur resten av gruppen placerar sina markeringar. Därför var det viktigt för henne att få tid att fråga alla deltagare varför de valt att placera sin markering på just den platsen de valt. En annan begränsning var det faktum att alla deltagarna placerade sina markeringar på en och samma karta. Det kan ha bidragit till att den första gruppen påverkat de andra gruppernas val av platser. Harju skriver att många av deltagarna visste var de skulle placera sina markeringar innan de såg kartan. Hon skriver att metoden – även då man ser till dess begränsningar – ger en kunskap av det dynamiska förhållandet mellan barn och kring barns uppfattning av deras fysiska kontext (Harju 2011, sid. 4).

Framtidsverkstäder

Framtidsverkstaden är en planeringsmetod som beskrivs av Boverket, och som används för att starta en planeringsprocess kring ett aktuellt ämne. Arbetet brukar resultera i en gemensam handlingsplan. Metodens grundtanke är att skapa en kreativ och visionär miljö, där alla i gruppen har ett kritiskt förhållningsätt till vad deras arbete ska leda fram till. En framtidsverkstad brukar pågå i en till tre dagar och vara uppdelad i fem faser:

Förberedelsefasen: Diskuterar och bestämmer framtidsverkstadens frågeställningar, tema och utför praktiska förberedelser som t ex att boka en lämplig lokal.

Kritikfasen: Under denna fas ska alla deltagare lyfta fram all negativ och positiv kritik kring verkstadens aktuella tema, för att skapa en gemensam kunskapsgrund att stå på i det fortsatta arbetet.

Fantasi-/visionsfasen: Det här är den mest kreativa fasen av arbetet. Här ska gruppen komma fram med en mängd olika förslag på hur de negativa synpunkterna kan besvaras. Fantasi, visioner och kreativa lösningar är viktiga byggstenar för den här processen.

Strategi- eller förverklighetsfasen: Här ska de utarbetade förslagen kritiskt granskas och prövas mot verkligheten. Det ska prövas om förslagen kan realiseras samtidigt som en gemensam handlingsplan för fortsatt arbete arbetas fram.

Uppföljnings/utvärderingsfasen: Arbetet utvärderas och dokumentationen över framtidsverkstadens arbete sammanställs och skickas ut till verkstadens deltagare och andra som berörs av verkstadens aktuella ämne.

(Boverket 2000, sid. 140)

Reflektioner kring arbetet med framtidsverkstäder utifrån planeringen av Stapelbäddsparken i Malmö

Här anges reflektioner och beskrivningar av framtidsverkstadens arbetsprocess utifrån Titti Olssons (2003) dokumentation av 'Framtidsverkstaden Stapelbäddsparken', som hölls på skateföreningen Bryggeriet den 19 september 2003.

Ungdomars delaktighet och engagemang var projektets viktigaste motor, och deras delaktighet i planeringsarbetet och uppförandet av Malmös skate- och aktivitetspark "Stapelbäddsparken" var det som gjorde projektet möjligt. Ungdomarnas kunskaper och engagemang var utgångspunkt för parkens bärande grundidé.

Vid planeringen av Stapelbäddsparken var arbetsmetoden "Framtidsverkstäder" en nyckelmetod för att skapa kontakter med engagerade ungdomar och skapa långsiktiga handlingsplaner för arbetet. En stor utmaning för projektets styrgrupp var hur de unga deltagare som kommit fram till projektets grundidéer inte skulle tappas bort efter att projektet godkänts och det långa arbetet med att genomföra projektet påbörjats. Hur ett engagemang hålls levande och hur detta engagemang ser ut i projekterings- och byggfasen. Styrgruppen bestod av eldsjälar från Bryggeriet, tjänstemän från Gatukontoret och forskare från Movium.

Framtidsverkstadens fokus låg på att släppa fram idéer på ett lustfyllt, demokratiskt och kreativt sätt. Arbetet var också inriktat på att alla tillsammans skulle bestämma vad som behöver göras för att driva utvecklingen framåt och arbeta fram en tydlig struktur som

det fortsatta arbetet ska utgå ifrån. Framtidverkstadens främsta mål var att hjälpa projektet att gå från ord till handling.

(Olsson 2003, sid. 3).

Förberedelsefasen

Titti Olsson nämner tyvärr inte hur arbetet gått till under förberedelsefasen eller någon reflektion över denna del av 'Framtidsverkstaden Stapelbäddsparken'.

Kritikfasen

Alla negativa åsikter, problem som kan uppstå, och praktiska hinder skrivs ner på lappar under kritikfasen, som sedan hängs upp på väggarna. Därefter poängsätts de olika påståendena av verkstadens deltagare. Alla deltagare får sju stycken prickar som de får placera på de påståenden som de tycker är mest angelägna och problematiska för projektet.

Exempel från Stapelbäddsparken:

18 p Krav på kvalitet

13 p Pengar

12 p Grannproblem

11 p Drift i framtiden

m.m.

Därefter diskuterades dessa problem i mindre grupper. Uppgiften var inte att hitta lösningar på problemen utan att hitta en röd tråd i kritiken och ringa in problematiken (Olsson 2003, sid.7 f).

Fantasifasen

I denna fas är inget omöjligt, alla idéer bemöts med engagemang och vilja att genomföra dem. Alla positiva åsikter skrivs ner på lappar och poängsätts på samma sätt som i kritikfasen.

Exempel från Stapelbäddsparken:

13 p Välskött

13 p Nyskapande

12 p Träffpunkt

m.m.

Med hjälp av en hel del olika material, pennor, solglasögon, peruker etc. får varje grupp tillsammans arbeta fram egna tolkningar av idéerna och önskemålen som kommit fram på topplistan. Antingen som en sketch, ett collage, en slogan, en dikt, eller en intervju (Olsson 2003, sid. 11 f).

Förankringsfasen

Utifrån de viktigaste teman som kommit fram under både kritikfasen och fantasifasen ska grupperna nu svara på frågorna: Vad ska nu göra? Hur ska det göras? När ska det ske? Förankringsfasens viktigaste uppgift är att komma fram till vilken struktur eller organisation som ska fånga upp de idéer som kommit fram under workshopen och hur man ska arbeta vidare med dessa idéer. T ex hur man ska förankra idéerna hos politiker (Olsson 2003, sid. 14 f).

Reflektioner

Framtidsverkstaden Stapelbäddsparken bidrog till att alla deltagares bild av vad Stapelbäddsparken kan bli breddades och blev mer mångfacetterad menar Titti Olsson. Eldsjälen John Magnusson från Bryggeriet hade tillsammans med många engagerade ungdomar arbetat med projektet i två år innan den här Framtidsverkstaden gick av stapeln. Så det är viktigt att komma ihåg att det krävs tålamod och genuint engagemang för att lyckas genomföra ett så stort projekt som en internationellt känd skatebordspark. Framtidsverkstadens intensiva och kreativa arbete skapade energi och en gemensam grund till ett fortsatt långsiktigt arbete med gestaltningen och genomförandet av Stapelbäddsparken. Framtidsverkstaden som metod är ett bra sätt att stämma av allas idéer och tankar mot varandra och därigenom bredda möjligheterna för projektets slutresultat och förhindra missförstånd och konflikter (Olsson 2003, sid. 19).

Flow and Fear, Growing Up In Cities (GUIC) in Australia

Growing Up In Cities (GUIC) är ett internationellt forsknings- och planeringsprojekt som har som mål att arbeta fram nya sätt att arbeta tillsammans med ungdomar i den fysiska planeringen. Projektet uppfördes redan på sjuttioalet av den framstående planeraren Kevin Lynch. Resultatet av projektet publicerades i boken *Growing Up In Cities* (Lynch 1977 i Malone 1999, sid 18). Projektets grundtanke var att barn och ungdomar inte bara skulle få möjlighet att uttrycka sina idéer, utan också bli engagerade i att artikulera och genomföra handlingar som ska påverka deras uppfattning, användning och anknytning till deras lokala omgivning (Lynch 1977 i Malone 1999, sid. 18). Projektet startades upp igen 1996 för att utforska hur unga människors liv har förändrats sedan projektet startade och i förhållande till att FN:s Barnkonvention ratificerats (Malone 1999, sid. 18).

Projektet var inriktat på ungdomars delaktighet, och de metoder som användes kom från olika vetenskapsfält: undervisning, fysisk design, geografi och antropologi. Metoderna som användes var enskilda intervjuer, fokusgrupper, videoinspelade parintervjuer, gåturer, deltagarfotografering, kartläggning av deltagarnas rörelsefrihet, deltagarledda guidningar och fotocollage (Malone 1999, sid. 18).

Flow and Fear: rörelse och rädsla var två av de frågor som projektet arbetade utifrån. Rörelse representerade ungdomarnas användning av offentliga och halvoffentliga platser och deras rumsliga rörelsefrihet. Rädsla representerar de platser där ungdomarna kände sig obekväma och otrygga. Projektet ville ta reda på varför ungdomarna kände sig trygga eller otrygga på olika platser och hur dessa platser kunde förändras i framtiden för att ge ungdomarna en större rörelsefrihet (Malone 1999, sid. 19 f).

Karen Malone (1999) nämner i sin avslutande diskussion att arbetet fungerade så mycket bättre då de inte satt på möten och diskuterade projektet utan vid de tillfällen då hon t ex försökte cykla ikapp ungdomarna, samtidigt som hon antecknade och tog fotografier. Hennes erfarenhet var att ungdomarna höll sig tysta och var ointresserade under större möten (Malone 1999, sid. 22 f).

Fallstudie: Projektet "Gör (om)rådet"

I denna fallstudie valde jag att studera planering med ungdomar genom att själv delta i workshopen "Gör (om)rådet". Beskrivning av workshopen strävar efter att vara objektiv. I reflektionerna som följer ger jag en subjektiv beskrivning av hur jag upplevde arbetet och de metoder som användes under workshopen.

Projektet "Gör (om)rådet" skapades 2011 av Malmö Högskola, Rörelsen Gatans Röst och Ansikte (RGRA) och Arkitektstudenterna. Projektets grundtanke var att arkitektstudenter tillsammans med ungdomar skulle arbeta fram förslag på fysiska förändringar för fem av Malmös miljonprogramsområden. Miljonprogrammen är idag 50 år gamla och deras bebyggelsestruktur har kritiserats ända sedan de byggdes. Att hitta nya förslag på fysiska förbättringar och hur dessa områden kan integreras med kringliggande stadsdelar är en stor utmaning för dagens planerare, arkitekter och landskapsarkitekter. Projektet "Gör (om)rådet" viktigaste grundsten var att miljonprogrammets unga medborgares värdefulla kunskaper om områdenas fysiska och sociala förutsättningar fick komma fram och påverka projektets resultat.

Projektet var uppdelat i tre workshopstillfällen:

Workshop 1: 16-18 mars: Rosengård

Workshop 2: 30 mars -1 april: Hermodsdal

Workshop 3: 13-15 april: Lindängen

Workshop 4: 27-29 april: Hyllie

Varje workshop inriktades på en stadsdel och det deltog c:a tio ungdomar som bodde i de närliggande miljonprogrammen tillsammans med c:a femton studenter från arkitektprogrammet och landskapsarkitektprogrammet. Moa Liew, Annemie Sandahl Pedersen och Christel Nisbeth Madsen är alla tre delägare i (förtaget) Withinwalls och stod för projektets och workshopparnas arbetssätt och planeringmetoder. Liew, Sandahl Pedersen och Nisbeth Madsen på Withinwalls har själva skapat workshopens uppgifter, upplägg och struktur med hjälp av de erfarenheter de har fått under sin arkitektutbildning och från ett inkubatorsprojekt, som handlade om att starta en kreativ verksamhet. Jag deltog i den sista workshopen som fokuserade på stadsdelen Hyllie. Workshopen utgick från Holmas Folkets hus som fungerade som en uppsamlings- och arbetsplats under helgen.

Första dagen inleddes med en presentationslek. Därefter blev vi tilldelade två arbetsuppgifter. Vi skulle gemensamt i mindre grupper finna en 'Prime scene' och en 'Crime scene'. (se beskrivning i Bilaga 1) Andra dagens arbete började med en produktionsstafett. Där skulle varje grupp ta fram fyra idéer på 20 minuter vardera. En möbel, en produkt, en scen/ ett evenemang och en lokal. (se beskrivning i Bilaga 1) På eftermiddagen den andra dagen skulle vi välja ut den idé/det förslag som vi var mest nöjda med och vidareutveckla idén med modeller, argument för varför vår idé ska genomföras, kostnad för att producera idén m.m. Workshopen avslutades med en intensiv vernissage och presentation som kallades "Speed dating". Varje grupp hade en minut på sig att presentera sin idé för varje gäst och därefter fanns det fem minuter för diskussion och möjlighet för de inbjudna gästerna att komma med kommentarer på våra idéer.

Reflektioner kring workshopen

Workshopens metoder

Här dras några paralleller som visar på likheter mellan Withinwalls metoder med de planerings- och forskningsmetoder som beskrivits tidigare i uppsatsen. Workshopen gav också nya erfarenheter och funderingar kring ungdomars deltagande i den fysiska planeringen, vilka jag beskriver nedan.

Workshopen hade en tydlig struktur och ett högt tempo. Varje moment och arbetsuppgift bidrog till workshopens slutresultat, vilket gör att det inte går att beskriva de enskilda uppgifterna utan att reflektera kring hur de påverkades av tidigare uppgifter och hur de påverkade det arbete som kom efter. Här finns det en tydlig likhet med Framtidsverkstädernas upplägg. Alla workshopens uppgifter förde arbetet fram till ett gemensamt förslag och alla deltagare var med delaktiga i hela processen.

Workshopens första uppgift 'Prime scene' och 'Crime scene' har likheter med Karen Malones metod Flow and Fear, *rörelse och rädsla*, där 'Prime scene' beskriver en plats där vi känner oss trygga. Vi skulle också beskriva en handling (rörelse) vi fick lust till att göra på platsen: sitta, stå, springa, prata m.m. 'Crime scene' utgjordes av en plats som upplevedes otrygg.

'Prime scene' och 'Crime scene' var också en form av gåtur där arkitektstudenter fick följa med ungdomar i deras hemmiljöer och ta del av deras expertkunskaper.

På Withinwalls beskrivs vikten av att skapa en "ordlös kommunikation", där workshopens deltagare kommunicerar med händerna istället för med ord. De berättar att de i arbetet och på universitet ofta fastnar i långa diskussioner kring abstrakta termer som endast arkitekter känner till. För att undvika detta strukturerade de workshopens upplägg så att mer tid fanns till att *producera* idéer och mindre tid till att *problematisera* dem. Det viktigaste målet och den svåraste utmaning för dem var att alla deltagare skulle kunna mötas och arbeta på en likvärdig nivå, där de unga boendes expertkunskaper om sitt bostadsområde blev lika värdefulla som arkitektstudenternas expertkunskaper kring planering och design.

Workshopens upplägg och struktur

Här följer mina subjektiva reflektioner kring de observationer och iakttagelser jag gjorde under workshopen.

Första dagens upplägg var mer trevande och hade inte samma intensitet och skärpa som resten av workshopen. Vår första presentation inför varandra var organiserad som en lek där vår ålder, vilket hus vi växt upp i, och hur många länder i besökt var central information som blev tydlig under lekens gång. Vår ålder och hur många länder vi besökt tror jag skapar en ytterligare distans och tydliggör skillnader mellan deltagarna i workshopen. Det kan missgynna ett möte på lika villkor, där alla känner sig lika betydelsefulla och värdefulla för det gemensamma arbetet. Ett alternativ skulle kunna vara att var och en fick berätta varför de kommit dit, vad som intresserade dem eller vem som gav dem tipset att anmäla sig till workshopen och vilka förväntningar dem hade på det gemensamma arbetet. Uppgifterna Prime scene och Crime scene var också utformande på ett lekfullt sätt, vilket bidrog till att jag inte tog dem på så stort allvar och att jag blev lite otålig och ointresserad. Däremot var den information som vi fick ut av uppgifterna oerhört viktig för workshopens fortsatta arbete. Jag tror att vuxna vill göra

arbetet mer lekfullt och mindre allvarligt för att inte skrämja bort ungdomar. Men jag tror samtidigt att ungdomar vill bli bemötta som vuxna och att de vill delta på samma villkor som vuxna arbetar på i vanliga fall. Med detta vill jag inte säga att ungdomar vill sitta i långa byråkratiska möten, utan snarare att de ska bli bemötta efter sina expertkunskaper och att deras arbete ska tas på lika stort allvar som vuxnas.

Andra dagens introduktion och atmosfär var helt annorlunda. Nu var arbetet mer i fokus. Det kändes att det fanns förväntningar på att vi skulle producera något tillsammans. (Annemie) visade först inspirerade bilder och videoklipp från projekt som hon och de andra tjejerna från Withinwalls var imponerade av. Ett exempel de visade var när en grupp människor en natt skapade ett stort piano av en betongtrappa i Stockholms tunnelbana. Projektet var en del av "Rolighetsteorin" som med små medel vill förändra folks beteenden. Som att spela på trappan istället för att stå i en rulltrappa.

Dessa bilder och filmer satte en tydlig prägel på dagens arbete, då vi skulle rikta in oss på enkla och oväntade förändringar istället för att se till hela stadsdelens planeringsstruktur.

Produktionsstafetten

Vi fick tjugo minuter på oss på varje uppgift då vi skulle hinna komma på idéer, producera modeller, text och bilder, allt i en rasande fart. Rummet fylldes av ett intensivt arbete med vilda diskussioner och skratt.

Eftermiddagen gick åt till att utveckla den idén vi tyckte bäst om eller kombinera idéer från andra grupper med våra egna idéer.

Speed dating

Upplägget att varje grupp presenterar sitt förslag kort och koncist för en gäst i tagen kändes väldigt bra. På så sätt fick vi personlig kontakt med varje gäst och så kunde ta till oss kommentarerna direkt och förbättra vår presentation till nästa gäst. Jag tror även att Rayén Flores (min samarbetspartner) tog för sig mer då vi presenterade inför en person än vad hon hade gjort ifall vi presenterat inför en stor samling människor.

Reflektioner kring kontakten med ungdomar

Under workshopen blev det tydligt för mig hur svårt det är att få kontakt med olika ungdomsgrupper och olika individer. Ungdomar är en heterogen grupp människor. En grupp inom vilken där det finns makthierarkier och olika strukturer kring vem som syns och tar för sig som beror på kulturella normer, det specifika tillfället och på platsen och olika ekonomiska förutsättningar. Det som förvånade mig under workshopen var att det var väldigt få unga tjejer som deltog. När jag frågade varför det var så förklarade projektledaren Gracco Fuentes Manríquez på RGRA att han fått kontakt med de flesta engagerade ungdomarna genom RGRA och att det tyvärr är flest killar som är aktiva i RGRA idag. En annan förklaring kan vara att många unga muslimska tjejer helst inte vill umgås med killar i sin egen ålder. Han berättade att de på RGRA höll på att planera för att öppna ett nytt danshus i Fosie, där han hoppades få med fler engagerade unga tjejer. Skolan är en annan arena som planerare kan vända sig till för att få kontakt med ungdomar. Boverket beskriver skolan som en bra plattform att träffa barn och ungdomar på då man vill inleda ett samarbete (Boverket 2000, sid. 73). Kontakten med skolan motverka att ungdomar och planerare kan mötas på lika villkor? Elever är vana att vuxna sätter betyg på deras arbete och vid ett deltagande i ett planeringsprojekt skulle det vara förödande ifall ungdomarnas åsikter påverkades av vad de tror de vuxna

vill ha för resultat eller vad de tror kan ge dem ett bra betyg i skolan. Francis and Lorenzo (2002) skriver att barn och ungdomars roll i dessa projekt som går in under lärande sfären främst är att vara elever, där viktigare är processen än resultatet (Francis och Lorenzo 2002 i Malone och Hartung 2002, sid. 29).

Avslutande diskussion

Uppsatsens frågeställningar har varit:

- Hur kan ungdomar vara med och påverka dagens planering och gestaltning av våra offentliga miljöer?
- Varför ska ungdomar delta i den fysiska planeringen?
- Vad finns det för exempel på planeringsmetoder för att inkludera ungdomar?
- Vilka planeringsmetoder har använts vid projektet/workshopen "Gör (om)rådet" i Malmö?

Syftet med den här uppsatsen har varit att öka förståelsen för hur och varför ungdomar kan delta i den fysiska planeringen. Uppsatsens huvudsakliga mål har varit att undersöka vilka planeringsmetoder och modeller det finns för att inkludera ungdomar i dagens fysiska planering. Detta görs genom en litteraturstudie och genom att studera och delta i workshopen "Gör (om)rådet", som gav mig en möjlighet att inhämta information och praktisk erfarenhet kring hur olika planeringsmetoder för ungdomars inflytande används i praktiken.

Vid uppsatsens litteraturstudie blev det tydligt att ungdomar är en grupp i dagens samhälle som tillbringar mycket av sin lediga tid på de offentliga platser som finns i vår omgivning. Greenway och Mallan menar att när människor har möjlighet att påverka sin fysiska omgivning stärks deras förutsättningar för att känna tillhörighet och ha anknytning till plats och samhälle (Greenaway och Mallan 2011, sid. 375). Ungdomars rätt att påverka och ha inflytande i frågor som berör dem är tydligt formulerade i FN:s barnkonvention, vilket ger en styrka och legitimitet åt arbetet med ungdomars delaktighet och inkludering i planerings- och gestaltningsprocesser. Ungdomar har expertkunskaper om sin egen livssituation, sin omgivning och sina egna framtidsvisioner som vuxna inte har tillgång till. För att förstå en persons åsikt och kunskap krävs det att man tar den på allvar och ger personen möjlighet att uttrycka vad den vet och vill. Därför är det av största vikt att de som arbetar med planering och utformning av barn och ungdomars närmiljö har kunskap om vilka planeringsmodeller och metoder det finns för skapa inkluderande delaktighetsprocesser. En teoretisk förståelse för hur olika former av deltagande kan se ut och fungera i olika situationer kan bidra till att glappet mellan ungdomar och planerare/vuxna minskar. Därför har det varit viktigt att i uppsatsen beskriva Roger Harts planeringsmodell "delaktighetsstege" och två modeller som beskriver olika former av delaktighet.

För att förstå hur andra upplever verkligheten och vara medveten om sina egna generaliseringar är det viktigt att våga möta sin omvärld. Att möta människor innebär att man måste förklara hur man själv ser på sin omgivning och lyssna på hur den andra personen uppfattar sin omgivning, vilket kan skapa nya erfarenheter, kunskaper och nya generaliseringar. De metoder jag beskrivit i uppsatsen har sin grund i att planerare på olika sätt lämnar sina vanliga rutiner och på olika sätt möter personer i sammanhang som skiljer sig från deras vanliga liv och arbete, för både planerare och deltagare. Metoden gåtur är ett exempel på när planeraren och deltagaren genomför en intervju i deltagarens närmiljö, vilket i sin tur skapar förutsättningar för att många abstraktioner och generaliseringar undviks. Vilket beror på att intervjun sker på de platser och i närheten av de händelser som intervjun handlar om.

För att belysa situationer där deltagarna får medverka på planerarnas eller efter andra överordnade personers strukturer hänvisar jag här till Francis och Lorenzos sju sfärer. De sju sfärerna är en modell som beskriver olika strukturer vuxna arbetar med som behandlar barn och ungdomars delaktighet (se sid. 16). De skriver att projekten som har förbestämda ramverk och restriktioner för hur barn och ungdomar ska agera och delta har ökat under de senaste åren. Dessa strukturer och restriktioner är bestämda av vuxna. På så sätt får de unga deltagarna anpassa sig till ett system som de inte själva kan förändra. Exempel på dessa situationer är hur många organisationer och statliga tjänstemän arbetar med barn och ungdomars deltagande utifrån givna ramar och strukturer vilket kan motverka ett möte på lika villkor och medför att vi inte blir medvetna om våra generaliseringar.

Under de tre år jag läst på Landskapsarkitektprogrammet har lärare och professorer ofta pratat om vikten av planeringsmetoder som inkluderar medborgare i planerings- och gestaltningsprojekt. Det har dock aldrig funnits tid till eller varit en del av våra obligatoriska moment att arbeta utifrån planeringsmetoder som inkluderar medborgare. Därför har det varit lärorikt och givande att läsa och få praktiska erfarenheter kring hur planerare och arkitekter kan arbeta tillsammans med ungdomar. Genom att skriva den här uppsatsen har jag fått tid att sätta mig in i ett flertal olika planerings- och gestaltningsmetoder som kan inkludera ungdomar i den fysiska planeringen. Vilket jag ser som en stor tillgång vid framtida projekt med ungdomar och medborgares deltagande.

Arbetet med uppsatsen har gett nya erfarenheter och reflektioner. Planeringsmetoderna berör olika arbetsätt och perspektiv, vilka kan berika varandra ifall de kombineras. Tex kan Mental maps utveckla arbetet med gåturer. Att ha kunskap om och ha möjlighet att utgå från flera olika planeringsmetoder vid arbetet med ungdomars eller medborgares deltagande ser jag som en stor tillgång i mitt kommande yrkesliv. De planeringsmetoder som kan inkludera ungdomar skiljer sig inte markant åt från de planeringsmetoder som används vid medborgardeltagande i stort. Däremot fann jag skillnad i hur man bygger upp kontakt med ungdomar i jämförelse med med vuxna när jag deltog i workshopen "Gör (om)rådet". De har lett mig fram till en ny frågeställning som kan ligga till grund för vidare forskning:

På vilka sätt kan planerare nå fram till ungdomar och vilka personer/institutioner kan fungera som länkar vid första kontakten mellan ungdomar och planerare?

En viktig fråga som funnits med i bakhuvudet under hela processen med att skriva den här uppsatsen har varit om människors bild av hur ungdomar använder offentliga platser kan förändras ifall ungdomar är med och utformar och sköter dessa platser. Jag har inte funnit något svar på denna fråga och vill därför ge den vidare till de som läser uppsatsen.

När jag läste om olika planeringsmetoder som kan inkludera ungdomar i planeringsprocessen försökte jag hitta litteratur kring hur planerare kan arbeta ur ett genusperspektiv för en jämställd planeringsprocess, och litteratur om unga killar och tjejers roll på våra offentliga platser. Tyvärr fann jag inte så mycket som belyste dessa frågor. Vem som syns och gör sin röst hörd i vårt samhälle beror på kulturella och sociala mönster och traditioner. De offentliga mötesplatserna speglar till stor grad vårt sociala umgänge och de sociala strukturer som finns i vårt samhälle. I Malmö, som är min hemstad, har det byggts många nya aktivitetsparker de senaste åren. Tex Stapelbäddsparken, rörelseplatsen i Enskifteshagen och små välfungerande

basketbollsplaner i bostadskvarter. Det hade varit intressant att undersöka vem som använder dessa offentliga mötesplatser och hur de kan utvecklas för att inkludera fler personer eller hur offentliga platserna kan planeras och gestaltas utifrån andra gruppers önskemål från början.

Slutsatser

Viktiga erfarenheter jag fått under arbetet med den här uppsatsen och genom att delta i workshopen "Gör (om)rådet" är:

Att det krävs ett stort engagemang och kunskap från planerare och de parter de samarbetar med för att nå fram till ungdomar från olika samhällsklasser, kön, etnicitet och religioner. För att ha en möjlighet att skapa offentliga platser för alla, krävs det att alla kan göra sin röst hörd oavsett vilket genus, vilken samhällsklass, vilken etnicitet eller vilken religion man tillhör.

Att ungdomars delaktighet kan spela en betydande roll för vilka funktioner våra offentliga och halvoffentliga platser har och kommer att få i framtiden.

Att det är genom möten med andra människor som vi kan bli medvetna om våra åsikter och värderingar och de generaliseringar vi har om vår omgivning. Att dessa möten kan ge oss nya erfarenheter och bilder av vår omvärld.

Reflektioner över uppsatsens resultat och slutsatser

Resultaten och slutsatserna som dras i uppsatsen kan ge läsaren en större förståelse för varför och hur ungdomar kan ha möjlighet att påverka sin egen omgivning.

För att kritiskt granska en metod och reflektera kring en metods praktiska arbete kan det vara en fördel att både referera till forskning om metoden och ha praktisk kunskap och erfarenheter om de specifika metoderna man utforskar. Detta saknas i de flesta metoderna som beskrivs i litteraturstudien.

Metoddiskussion

Jag kan både se för- och nackdelar med att jag deltog i workshopen 'Gör (om)rådet' istället för att genomföra en deltagande observation. Det hade varit enklare att veta hur jag skulle skriva och dra slutsatser om mina iakttagelser och erfarenheter ifall jag bestämt i förväg hur jag skulle dokumentera dem. En tydlig struktur på min dokumentation av workshopen hade gjort det möjligt att tolka och analysera erfarenheterna och iakttagelserna, vilket hade gett uppsatsen en större transparens och tyngd. Det är osäkert om en tydlig struktur och förutbestämd forskningsmetod skulle påverkat och begränsat vilka iakttagelser och erfarenheter jag dragit under och efter workshopen. I och med att jag deltog i workshopen gick jag helt och fullt upp i min grupps arbete, vilket gav mig inifrån perspektiv i vårt arbete, som jag gått miste om ifall jag valt att endast observera workshopen och inte valt att delta själv. Jag har försökt att vara så saklig som möjligt när jag beskriver workshopens arbete och arbetsätt och vara tydlig med att de erfarenheter och iakttagelser jag diskuterar utgörs av mina egna subjektiva resonemang.

Källor

Elektroniska källor

Agenda 21, [online] tillgänglig via:

<http://www.regeringen.se/content/1/c6/01/86/84/6de2900f.pdf>, [2012-06-11]

Malone, Karen (1999) *Growing up in cities as a model of participatory planning and 'place-making' with young people*. Australian Clearinghouse for Youth Studies [online], tillgänglig via: http://www.acys.utas.edu.au/ysa/articles/ysa_pdfs/ysa-v18n2pp17-23.pdf, [2012-04-12]

Unicef, [online] tillgänglig via: <http://unicef.se/barnkonventionen>, [2012-06-11]

Ungdomsstyrelsen, [online] tillgänglig via:

<http://www.ungdomsstyrelsen.se/kat/0,2070,1853,00.html>, [2012-06-11]

Åklagarmyndigheten, [online] tillgänglig via: www.aklagare.se/Lattlast/Ungdomar-och-brott/, [2012-05-10]

Tryckta källor

Aspers, Patrik (2007) *Etnografiska metoder*. Malmö: Liber AB

Boverket (2000) *Unga är också medborgare. Om barns och ungas inflytande i planeringen*. Karlskrona: Boverket.

Carpino, Richard M. (2009) Come take a walk with me: The "Go-Along" interview as a novel method for studying the implications of place for health and well-being. *Health & Place* vol. 15, sid. 263-272.

Greenaway, Ruth & Mallan, Kerry (2011) 'Radiant with possibility': Involving young people in creating a vision for the future of their community. *Futures* vol. 43, sid. 374-386.

Göteborg Stad (2011) *[BKA] Barnkonsekvensanalys: barn och unga*. Göteborg: Göteborgs Stad.

Harju, Anne (2011) *Children's Use of Knowledge of Place in Understanding Social Relations*. *Children & Society* 2011, sid. 1-11.

Hart, Roger (1992) *Children's Participation from tokenism to citizenship*. *Innocenti Essays* no. 4, sid. 1-39.

Hart, Roger (2008) Stepping back from 'the ladder': Reflections on a model of participatory work with children. I: *Participation and learning*. Springer 2008, sid. 19-31.

Hartung, Catherine & Malone, Karen (2010) Challenges of participatory practice with children. I: *A Handbook of Children and young People's Participation, Perspectives from theory and practice*. Red. Barry Percy-Smith & Nigel Thomas. New York: Routledge, sid. 24-38.

Kaplan, J. Louise (1987) *Farväl till barndomen, en bok om adolescensen*. Stockholm: Natur och Kultur.

Lansdown, Gerison (2010) The realisation of children's participation right: Critical reflections. I: *A Handbook of Children and young People's Participation, Perspectives from*

theory and practice. Red. Barry Percy-Smith & Nigel Thomas. New York: Routledge, sid. 11-23.

Lieberg, Mats (1992) *Att ta staden i besittning om ungas rum och rörelser i offentlig miljö*. Diss, Lundsuniversitet. Lund: Institutionen för Byggnadsfunktionslära.

Lieberg, Mats (1994) Ungdomarna, staden och det offentliga rummet I: *Ungdomar i skilda sfärer*. Red. Johan Fornäs, Ulf Boëthius och Bo Reimer. Stockholm: Brutus Östlings Bokförlag Symposion AB, sid. 187-234.

Malone, Karen & Percy-Smith, Barry (2001) 'Making children's participation in neighbourhood settings relevant to everyday lives of young people', *PLA Notes* 42, sid. 18-22.

Patel, Runa & Davidson, Bo (2003) *Forskningsmetodikens grunder Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Lund: Studentlitteratur.

Tetzchner von, S. (2005) *Utvecklingspsykologi. Barn och ungdomsåren*. Danmark: Studentlitteratur.

Öhlander, Magnus (1999) Deltagande observation. I: *Etnologiskt fältarbete*. Red. Lars Kaijser & Magnus Öhlander. Lund, sid. 78.

Beskrivning av "Gör (om)rådets" uppgifter

Uppgifterna är skapade av Moa Liew, Annemie Sandahl Pedersen och Christel Nisbeth Madsen som är delägare i (förtaget) Withinwalls.

Prime scene

Uppgiften gick ut på att gruppen gemensamt skulle välja ut en plats som fungerar väl. En plats som upplevs trygg och vacker. De som kom till platsen skulle känna sig bekväma och ha möjlighet att stanna upp för aktivitet eller bara vila.

På den här platsen skulle gruppen ta ett fotografi på en möbel som någon sitter, ligger, hänger eller stå på. Vi skulle beskriva den godaste doften på platsen med tre ord. Känna efter vilken handling platsen uppmuntrar oss till att göra och teckna av det objekt som fick om att vilja utföra handlingen.

Crime scene

Därefter skulle vi välja ut en plats som vi upplevde som otrygg, osäker och opraktisk. På denna plats skulle ett större detektivarbete utföras.

Vi fick ett kuvert som innehöll en uppgiftslapp, en karta, skyddshandskar, förslutningsbara plastfickor, måttband, avspärningstejp, pennor och papper.

När vi väl lycktas enas om vilken plats vi tyckte stämde överens med beskrivningen av 'Crime scene' märkte vi ut platsen på kartan och ritade upp en snabb planskiss över platsens viktigaste funktioner. På planskiss märkte vi sedan ut platsens flyktvägar och tog mått på de avstånd vi tyckte var viktiga för att förstå platsens förutsättningar. I plastfickorna samlade vi in bevismaterial på varför vi valt platsen, t ex skräp, täckväv mm. Vi skulle även beskriva vilka ljud vi hörde på platsen, räkna antalet människor som passerade platsen under en halvtimme och helst fråga dem var de var på väg och var de skulle. Sista delen av uppgiften gick ut på att räkna hur många fönster som ser platsen och teckna av var dessa fönster var placerade.

Produktionsstafett

- **Möbel**

Med inspiration från de former och funktioner som fanns på den plats vi valt som 'Prime scene' skulle vi utforma en möbel till 'Crime scene'. Möbelns material skulle dock bestå utav de material som vi upplevde som fulast på 'Crime scene'.

- **Produkt**

Med inspiration från det objekt som uppmuntrade till handling på 'Prime scene' skulle vi ta fram en produkt som kan få fler personer att göra en liknande handling på 'Crime scene'.

- **Scen/eventemang**

På 'Crime scene' vi skulle välja ut en plats för en scen eller ett evenemang. När vi besökte 'Crime scene' räknade vi hur många fönster som vi såg från platsen. Nu skulle vi försöka tänka oss in i att dessa fönster utgör scenens eller evenemangets

publik. För att illustrera scenens utformning skulle vi bygga en modell och tänka på platsens ljud- och ljussättning.

- **Lokal**

När vi besökte 'Crime scene' märkte vi ut var platsens flyktvägar fanns. Vid dessa flyktvägar skulle vi nu fundera ut vilken form av lokal och verksamhet som vi skulle vilja fanns där och bygga en modell på en teknisk lösning som skulle locka människor till just den platsen.

Bäst i test

Vi skulle välja ut den idé vi tyckte bäst om eller en kombination av flera olika förslag. Vi skulle komma på en titel till vårt förslag/vår idé och enas om idén utgörs av en produkt, tjänst, en teknisk lösning eller kanske en kombination av t ex både en produkt och en teknisk lösning.

Utifrån frågorna nedan skulle vi vidareutveckla idén:

- Går den att använda?
- Vilka problem löser den?
- Går den att producera, vad skulle det kosta?
- Går den att sälja, var kan den säljas, hur kan den säljas?
- Kan idén exporteras till andra delar av Sverige eller andra länder?

Speed dating

En vernissage och presentation hölls sista dagen. Presentationen pågick i en timme. Då de inbjudna gästerna skulle hinna gå runt till alla grupper och lyssna på deras idéer/förslag och ge dem kommentarer. Varje grupp fick en minut på sig att presentera sin idé och därefter fanns det fem minuter för att ställa frågor och diskuterar idéerna tillsammans. Vi skulle tänka på att få fram vilka problem vår idé löser, vilken konkurrenskraft idéerna har, varför någon skulle vilja köpa vår idé och precis som på en riktig date överdriva fördelarna för vår idé.